

Zaman Gazetesi

3 Haziran 2014

Herkül Millas

18-25 Mayıs tarihlerinde Yunanistan'da yerel yönetim ve Avrupa Birliği Parlamentosu seçimleri yapıldı.

Bu seçimler ülkenin siyaset dünyasında var olmuş olan köklü bir geleneğin değiştiğini gösterdi. Son ekonomik krize kadar Yunanistan'da bir sağ-sol gruplaşması veya kutuplaşması vardı. Bu karşıtlık -Venizelos-Kralcılar olarak 1920'li yıllarda; sonra 1940-1950'lerde iç savaş süresinde; 1967-1974 cunta yıllarında; ve daha sonraları normal demokrasi koşullarında - kendini hep

hissettirdi. Son kırk yılda Pasok solu, Yeni Demokrasi Partisi de sağı temsil etti. İktidar bu iki parti arasında paylaşıldı. Tabii bu iki partinin solunda ve sağında başka partiler de hep var oldu; örneğin Yunan Komünist Partisi solun solunda yer aldı. Bu sol ve sağ partiler kendilerini farklı isimlerle tanıttılar: kimi zaman kendilerine sosyalist, sosyal demokrat, merkez sol veya merkez sağ, liberal, muhafazakar, milliyetçi demiş olabilirler. Ama sağ ve sol kategorileri hep var oldu.

Son yıllarda ise farklı bir kutuplaşma yaşandı ve seçimler bu değişikliği açıkça gösterdi. 2010 yılından başlayarak yaşanan son ekonomik kriz ve bu krizle ilgili ekonomik önlemler, yani ücret ve teşviklerdeki kısıntılar, işsizlik, yapısal dönüşümlerin neden olduğu tedirginlik, yeni bir ayrışmaya neden oldu. Hükümeti oluşturan iki parti, Pasok ile Yeni Demokrasi koalisyonu (daha önce bir süre "daha sol" olan Demokratik Sol Parti de bu koalisyonda yer almıştı), Troyka ile (yani AB Komisyonu, Avrupa Merkez Bankası ve IMF ile) yaptığı bir anlaşma çerçevesinde "Memorandum" diye bilinen bir sıra anlaşmalarla "önlemler paketini" uyguladı. Siyaset dünyasının bir kesimi bu Memorandum'a karşı çıktı. Sonunda ortaya iki büyük grup çıktı: Memorandum yanlıları ve Memorandum karşıtları.

"Yandaşların" görüşüne göre bu krizi atlatmanın tek yolu Memorandum'un yoludur: kemer sıkma politikası izlenecek, maaşlarda ve ücretlerde kısıtlamalar yapılarak bütçede artık açıklar oluşmayacak, yapısal dönüşümlerle ülke ekonomisi daha rekabetçi olacak. Bunun bedeli işsizlik olacak ama, "yandaşlara" göre, büyük borçlar sorununu aşmanın başka çaresi yoktur. Çünkü Troyka ülkenin borç taksitlerinin zamanında ödenmesini sağlamaktadır. Memorandum uygulanmazsa Yunanistan önce Avrupa Para Birimi dışında kalacak, ve borçlarını ödeyemez durumda kalacağından daha da kötü bir iflas durumu yaşayacaktır.

Memorandum'a karşı olanların tezleri –farklılıklar sergileseler de– genel olarak şöyle: Memorandum'un dayattığı önlemler işsizliğe ve yoksulluğa neden olmuştur; kemer sıkma politikası ekonomiyi geriletmiştir. Bu yöntemle ülke krizden çıkamayacaktır. Farklı bir ekonomik siyaset gerekmektedir. Troyka'nın dayatmalarına boyun eğmek yanlış bir siyasetti. Yunanistan'ın iflas etmesinin AB'ye pahalıya mal olacağından, daha kararlı bir pazarlıkla ülke çok daha iyi şartlarla yeni bir anlaşma sağlayabilir. Memorandum kesin olarak reddedilmelidir. AB'nin "iflas edersiniz" tehdidi aslında bir blöftür. Ancak, Memorandum'a karşı olan partilerin önemli farkları da var. Örneğin, Yunan Komünist Partisi AB'den ve Euro'dan çıkılmasını isterken, başka Memorandum karşıtları AB içinde kalmayı, ama AB'nin her dediğine de uymamayı istemektedir.

Son seçimler, iki büyük grubu kesin bir biçimde gözler önüne sermiştir. Memorandum yandaşı siyasi partiler ve seçimlerde aldıkları oy yüzdeleri şöyledir: Yeni Demokrasi, %22,7; Elia (Pasok'un başta olduğu bir ittifak), %8; Potami (yeni bir parti olan "Nehir"), % 6,6; Demokratik

Sol, %1,2. Bunların toplamı %38,5'tir. Memorandum karşıtları: Siriza (Sol birlik), %26,6; Altın Şafak (aşırı sağ), %9,4; Y. Komünist Partisi, %6,1; Bağımsız Yunanlılar (milliyetçi), %3,5; Laos (milliyetçi), % 2,7; Vatan İçin Birlik (milliyetçi... tabii!), % 1. Bunların toplamı: %49,3. (Geri kalan oylar küçük partilere gitti.) Bu seçimlerde en ilginç gelişme, iki adayın baş başa kaldığı ikinci turda, sağ sol ayırımı yapmadan seçmenin Memorandum yandaşı/karşıtı temelinde oy kullandığıdır. Örneğin solun bir kısmı (Pasok, Demokratik Sol) bir yanda, öteki kısmı (Siriza, YKP) öte yanda kaldığıdır. Sağ da aynı biçimde Memorandum'a karşı tutumuna göre ayrılmıştır. Hatta aşırı sağ seçmenin sol partilere oy vermeleri de doğal sayılmıştır.

Bu seçimlerin "mesajları" da şöyle: 1) Aşırı sağ Altın Şafak, bu partinin liderlerinin şu an tutuklu olmalarına ve bu alanda bir "terör" soruşturması yürütülmesine karşın oylarını artırmıştır. 2) Anamuhalefet partisi Siriza, en fazla oyu alan parti olduğundan şu andaki hükümetin "meşruiyetini kaybettiğini" iddia etmektedir. Ancak ikili koalisyonun toplam oyu (%30,7), Siriza'nın oyundan fazladır (%26,6). Bir hükümet krizi yaşanmaması doğaldır. 3) Birinci parti konumunda olan Siriza, aşağıda anlatmakta olduğum gibi, işbirliği yapacağı başka güçler bulamamaktadır.

Yukarıdaki sayılardan şu gözlemde de bulunabiliriz: Mutedil merkez sol ile mutedil merkez sağ, yani Yeni Demokrasi – Pasok koalisyonu, şu anda, ülkenin en zor tarihi anlarının birinde, hükümet kurup, Memorandum çerçevesinde krizi aşmaya çalışmaktadır. Muhtemelen önümüzdeki yıl yapılacak seçimlerde, son seçimlere benzer sonuçlar elde edilirse Siriza zor bir ikileme karşı karşıya kalacaktır. Çünkü Memorandum karşıtları siyasi yelpazenin iki ucunda bulunuyor. Koalisyon yapabileceği partiler Komünist Partisi ve aşırı sağdır (Altın Şafak, Bağımsız Yunanlılar vb). Komünist Partisi hem AB'den çıkmak istiyor hem de "kapitalist güçler" saydığı bütün öteki partilerle birlikte çalışmayacağını açıkça söylemektedir. Siriza'nın, Memorandum karşıtlığı çerçevesinde aşırı sağla çalışması, imkansız olmasa da pek muhtemel değildir. Bloklama Memorandum konusunda olsa da, geleneksel sağ-sol ayrımının bu derecede aşılabileceğini düşünmek kolay değildir.

Herhalde gelişmelerin dinamiklerini de göz önüne almak gerekmektedir. Yunanistan, krizden çıkıyor demesek de, krizin zirvesinden aşağı inmektedir denebilir. Bugünkü koalisyon önümüzdeki aylarda kemer sıkma politikasını gevşetecektir. Bütün bunları göz önüne alınca ve seçmenin de bu dengeleri göreceğini varsayarak, önümüzdeki aylarda ve hatta yıllarda Yunanistan'da dramatik gelişmeler olmayacağını varsayabiliriz.